

NÄTA—KLARA

Det var så hon kallades den lilla nytra gumman som ibland kom till gårdarna invid sjön. Man hade sänt bud efter henne för att hon skulle komma och skjuta nät. Detta speciella arbete hade ingenting med annan skjutning att göra, det var endast en arbetsbenämning.

Men nu först något om Näta-Klaras person och hemvist. Hon bodde i en liten, liten stuga som hette Karlshamn ett par hundra meter söder om gården Landsnäs, en gudabenädat vacker plats invid sjön Sommen. Besittningsrätten till stugan var antagligen nedärvd från hennes fader som därmed kommer långt ner i 1800-talet. Man kan förstå, att Klara var kär i sin stuga, om än dess fördelar inte var så påträngande. Den var helt i avsaknad av kök men hade ett slags förrum som inhyste diverse behövliga redskap m.m. I stugan dominerade, som alltid i dylika stugor, en stor öppen spis, oftast en mycket vacker sådan med pelare och välvd kupa. Denna hade inget spjäll utan när Klara på kvällen ville behålla något av värmen från glödhögen satte hon dit en sk täpp, dvs en efter innermuren anpassad träsak med en pinne som Klara placerade i en järngryta på ben över glödhögen. (Det blev nog inte så tätt att risk för os föreläg). Det har berättats att Klara m fl åldringar av kommunen blev erbjudna järnspisar att mura in i de öppna spisarna, men nix, det gick inte alls det. Dels ville de nog värma sig vid den öppna elden, men kanske framför allt, behålla sina grytor och kastruller som var försedda med ben. När hon eldade med avbetade fåriskärvar som hon tagit hem från gården, lystes hela stugan upp så härligt och lågorna slog upp ur skorstenen. Inga omvälvningar där, inte.

Klaras vedskjul var av säreget slag. Nere vid sjön hade hon samlat ihop bräder, stockar, plankbitar m.m som alltid flyter in vid stränderna, och av detta rest liksom en mila eller kåta. Den var försedd med en plankbit eller läm som dörr. Därinne var ett tomrum och där låg den färdighuggna veden i gott förvar. Nöden är uppfinningsarnas moder.

Inne i stugan hade Klara det pyntfint och nätt som ett dockskåp. Blommiga tapeter på väggarna, taylor och smäsaker. Denna del av stugan var även spånbelädd utanpå, vilket väl avsåg att göra den varmare.

*

Men nu till näten. I mitt föräldrahem slogs dörrarna till logen eller kanske fäiset upp och golven sopades noga. Det senare var ju alltid uppsnyggt på somrarna då djuren var på utebete. Där spände Klara upp nättelnarna, två stycken, över hela planet i lagom höjd att arbeta vid. Vi hade i förväg skickat efter nätslungor som brukade vara tolv fot djupa. Dem klöv Klara mitt itu till sex fots djup som ansågs vara lagom nätdjup. Grovnet för större fisk samt abborrnät med något mindre maskor hade min gamle morfar bundit under vintern. Hans nättatjuga finns kvar än på bodvinden i mitt föräldrahem. Till dessa grovnet fick jag som barn hjälpa morfar att sy sänken, "nätapungar". De klipptes till av säckväv i halvcirkelformat, syddes och stoppades med grus eller småsten som fanns i skeppställen nere vid sjön. Morfar var förfärligt noga och det var inte alls lätt att göra honom till lags. Hur Näta-Klara så kvickt kunde få fast dessa klumpiga saker var förvånande, men även det klarade lilla Klara. På senare år kom ju dessa blytelnar fram som numera alltid används, vilka ger jämn tyngd och inte trasslar i näten som pungarna ständigt gjorde. På övertelnen skulle flötens fästas. De

bestod då, för så länge sedan, av små näverullar, "flån", som fanns i lager därhemma. Morfar hade nog flått björknäver i savtiden till mycket av dessa. Klara trädde nu upp dem på övertelnen, där hon sedan fäste dem undan för undan på lagom avstånd från varandra, vilket gick av gamla vana.

Vidare förde Klara nu ut näten att ligga lite yvigt på telnarna, och så var det snart dags att starta. Men allra först trädde Klara med vinande fart några rejäla nätnålar (de har en aldeles speciell form) med skjutegarn, en starktvinnad, ganska fin tråd, något grövre än nåtgarnet. (Kanske bör här upplysas, att det vid denna tid inte fanns nylonnät, utan de bestod av vanligt fint, vitt bomullsgarn som måste färgas och underhållas.) Antligen kunde nu Klara sätta igång. Och den som har sett det glömmet det nog aldrig, ty något mer flyhänt får man säkert leta efter. Det var bara så att fingrarna flög, fattade upp maskor till lagom mellanrum, flög runt med nätnålen och slog nätknuten som inte vem som helst gör i första taget. Kan väl hända, att den snälla lilla tandlösa munnen gjorde lite tempon den också, vilket en bligande skolorunge naturligtvis noterade.

*

Inte vet jag vad Klara hade i dagspenning. Kanske ett par kronor, framkastade jag till min vän målarmästaren som var granne med Klara då, i gården. "Du pratar", sade han "75 öre på sin höjd." Mat och husrum ingick naturligtvis, och Klara drog sig fram. Med tiden blev hon medlem i baptistsamfundet, var med på möten och gästade vänner i hemman där.

Men Klara hade inte alltid levat ensam i sin stuga. Hon hade en dotter sedermera gift med en skräddarmästare. De bodde i Hammersberg (under Landsnäs) och där fick Klara en hel liten skara barnbarn att glädja sig åt. Omständigt flyttade de till Linköping; han fick arbete vid en av de större herrekliperingsfirmorna där. Klara förblev sin stuga trogen.

Men så hände det ödesdigra. Klara steg ut ur stugan för att titta på någon som påbörjat ett bygge i närheten. Hon halkade på en isig brädd, föll och bröt lårbenshalsen. Det blev lasarettet, men ingenting företogs där, utan Klara fördes tillbaka och till ålderdomshemmet. Där slutade Klara Karlsdotter som var hennes riktiga namn sina dagar inom ett par veckor.

Efter väl förrättat värv hade de snabba händerna blivit stilla. Hon var då uppe i 85-årsåldern och det var år 1936.

KARIN SVENSSON